

TURGENJEV:

PLEMIŠKO GNEZDO

Ugašajoč pomladni dan nas popelje v zgodbo, ki se dogaja na robu gubernijskega mesta O... v sredino devetnajstega stoletja(1842. L)
Avtor slikovito opiše osebe in njihove značaje, sorodstvene vezi ter njihove navade in razvade. Govori o njihovi izobrazbi in preživljanju prostega časa.

V hiši Kalitinovih živi MARJA DMITRIJEVNA, čuteča in razvajena ženska, mati sina in dveh hčera, ter stara in nekoliko čudaška sestra njenega pokojnega očeta MARFA TIMOFEJEVNA PESTOVA.

Hišo, v kateri živi, je kupil pokojni mož Marje Dmitrijevne kmalu po poroki z njo. Prodal je Pestovo posestvo na podeželju, ki ga je Marja podedovala in kupil to hišo na robu mesta O..., katere vrt je segal daleč na polje.

Njen, Marjin, vsakdanji obiskovalec je bil GEDEONOVSKI, ki je bil zelo vdan pokojnemu Kalitinu. Marfa Timofejevna pa ga ni marala, češ da je lažnivec. Prav on pa jima naznani vrnitev LAVRECKEGA v domovino. Od tu naprej spoznamo Vladimira Nikolaiča Panšina – uradnika na ministrstvu za notranje zadeve v Petrogradu. Panšin je izvrstno govoril francosko, angleško, slabo pa nemško. Pri marji Dmitrijevni je bil zelo priljubljen in domač. Odlikoval se je po svoji iznajdljivosti v občevarstvu z ljudmi. Bil je dober igalec, plesalec in pevec, čeden mož in iznajdljiv uradnik.

Marja Dmitrijevna ima v hiši devetnajstletno hčer JELIZAVETO MIHAJLOVNO (LIZO) in enajstletno JELENO MIHAJLOVNO (LENOČKO).

Spotoma spoznamo še LEMMA, učitelja glasbe, ki poučuje Lizo in Lenočko. Lemmova glasbena pot pozna vzpone in padce, ostane reven umetnik z globoko vase pogreznjeno občutljivo dušo.

Panšin osvaja Lizo, se druži z njeno materjo, ter računa na Lizino roko.

Liza je omikano, resno dekle, jasnih nazorov in zelo verno. Za njeno uglajenost ima velike zasluge njena pestunja AGAFJA VLASJEVNA grajska ljubica Marjinega pokojnega očeta. Nanjo se je Liza močno navezala, medtem ko do staršev ni imela kakšnih močnih čustev. Agafja ji je znala živo pripovedovati o svetopisemskih zgodbah, o Kristusu, o svetnikih in puščavnikih. Naučila jo je moliti... Skrivaj sta hodili v cerkev k opravi.

Od osmega poglavja naprej spoznavamo rod LAVRECKI. Njihov praded izvira prav iz Prusije. Med vsemi je najpremožnejši praded Fjodora Ivaniča (Fedje Lavreckega) Andrej: surov, drzen in pameten človek. Bil je samovoljen in divji. Njegov sin PJOTR je bil povsem drugačen preprost stepski graščak. Ženo je vzel iz sosednje družine na očetov ukaz – Anno Pavlovno. Z njim je imela dva otroka: sina IVANA, očeta Fjodora Lavreckega ter hčer GLAFIRO.

Ivan se je vzgajal pri bogati teti kneginji Kubenski, ki ga je določila za svojega naslednika. Ker pa se je Kubenska na stara leta poročila in zapravila velik del premoženja, je obubožani Ivan moral domov.

Gizdalinski dvajset letnik se je znašel doma, kjer ga oče ni maral, še težje pa ga je prenašala sestra Glafira. Glafira je bila groba, grda, podobna babici ciganki. Bila je trmasta in oblastljiva, sploh pa ni marala slišati o poroki.

Ivana je razumela le mati. Med njenimi hišnjami je bila ljubka in pametna Melanja. Ko je oče zvedel za njuno zvezo, je ponorel. Ivan pa je očetu hladno sporočil, da se je poročil z Melanjo. Zavetje pa je poiskal pri svojemu malemu bratrancu Dimitriju peskovu in njegovi sestri Marfi Timofejevni. Pri njima je

Melanja rodila sina FEODORJA. Po dolgem času je Pjotr sprejel Melanjo na Ivanovem domu. Toda vzgojo Fedja je prevzela Glafira. Melanja je zelo trpela in mlada umrla. Fedja sirote s čudaško vzgojo je že v najstniških letih prejel še tršo, skoraj vojaško vzgojo svojega očeta. Po nekaj letih je oče oslepel in umrl. Fedja je odšel v Moskvo na univerzo, da bi se pripravil na študij, čeprav nekoliko star za študenta. Vzgoja njegovega očeta se je še pri triindvajsetih letih dobro poznala. Ni znal občevati z ljudmi. Na univerzi se je spoprijateljil le z enim samim študentom, Mihalevičem. Le-ta je Lavreckega seznanil z ljubko deklico, ki jo je videl v gledališču in se ogrel zanjo. Spoznal je Varvaro Pavlovno in se kmalu iz ljubezni poročil z njo. Varvara si je želela pestrega življenja med imenitneži. Vse je lično opremila, a ni bila zadovoljna, dokler se nista odpravila v Pariz. Tam pa se je zapletla z mnogimi pomembnimi in znanimi Parižani. Ko je Fedja spoznal, da ga žena vara, je bil bridko razočaran. Bilo mu je, kot da se mu meša. Zbežal je. Kasneje je izvedel, da se mu je rodila hči Ada, a zanj je bilo vse izgubljeno. Minilo je kar nekaj časa, ko je Lavrecki le zbral pogum in se vrnil v domovino.

Spet ga najdemo v mestu O..., oglasil se je pri Kalitinovih in naletel na Lizo, ki se je odpravila v cerkev. Marja Dimitrijeva mu je razložila, kako močno je Panšin zaljubljen v Lizo. Potihem ga je okarala zaradi žene. Marfa Timofejevna pa ga je lepo sprejela. Bilo ji je hudo zanj.

Lavrecki se je vrnil na svoj dom v Lavrike in ga kmalu oživil, saj je že pred nekaj časa umrla teta Glafira in vse je bilo zaprto in zatohlo. Kmalu se je pokazal red. delo je Fedji dalo nov smisel. Pogosto je zahajal v mesto O... h Kalitinovim in se tam zaljubil v Lizo, ne da bi se tega sam prav zavedel. Ko je nekega dne med pošto iz Pariza v nekem članku prebral, da je Varvara Pavlovna umrla, mu je odleglo.

Panšin je zasnubil Lizo, a mu ni dala odgovora. Z Lavreckim pa sta se zbližala in si priznala ljubezen. Lavrecki je bil srečen, Liza pa prijetno zmedena. A njuna sreča ni trajala dolgo. Že drugi dan se nepričakovano pojavi Varvara Pavlovna v stanovanju Lavreckega. Hudo je bilo za oba, za Lizo in za Fedja. Ko Liza uvidi, da Fedja ni prost in ga ne sme ljubiti se v bolečini odloči za samostan in tja tudi odide. Fedja pa da ženi posestvo na deželi in ji zaukaže, da od tam ne sme, a ga ne uboga.

Lavrecki je Lizo videl samo še enkrat, ko je obiskal samostan, a Liza zatopljena v molitev ga ni pogledala.

Avtor zaključí s stavki: »Kaj sta občutila? Kdo bi vedel? V življenju so že taki trenutki, taki občutki... Človek more samo namigniti nanje – in iti dalje.

Ivan Sergejevič Turgenjev se je leta 1818 rodi v Orlu in je eden izmed najpomembnejših zastopnikov ruskega realizma. Zaslovel je z zbirko Lovčevi zapiski o socialnih problemih ruskega kmeta. Od 60 let 19. stoletja je v glavnem živel v zahodni Evropi. Znani so njegovi romani Rudin, Plemiško gnezdo, Očetje in sinovi in v Pričakovanju, novele in povesti Mumu, Pomladne

vode, Prva ljubezen in drama Mesec na vasi. Turgenjev je umrl 29.marca leta 1883 v Parizu.